VISŲ ŠALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS!

TAIKUS ATOMAS

IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS PARTINIO, LKJS, PROFSĄJUNGOS KOMITETŲ IR ADMINISTRACIJOS ORGANAS

Laikraštis įkurtas 1988 m. birželio 28 d. ✱ Nr. 15 (15) ✱ 1988 m. lapkričio 16 d. ✱ Trečiadienis ✱ Kaina 1 kap.

Tikslas-visapusiškas išvystymas

Ekonominio ir politinio švietimo komplektavimas Ignalinos AE 1988-89 m. m pirmą kartą pravestas atskirai. Politinį švietimą (partinė ir komjaunimo mokyklos) komplektavo partinės organizacijos, ekonominį — administracija. Politinės mokyklos praktiškai sukomplektuotos Propagandisto dienai ir organizuotai pradėjo užsiėmimus spalio 2 d. Nors negalima pasakyti, kad visose partinėse organizacijose buvo komplektuojamos mokyklos nauju būdu.

Matyt, tik dėl akių ir buvo organizuota DO ir STS mokykla — čia iki šiol dar neprasidėjo užsiėmimai.

O štai ekonominių mokyklų komplektavimas dar ir dabar tebetęsiamas, užsiėmimai nepravedami įrengimų bazėje. cheminiame ceche.

Nėra pravestų užsiėmimų apskaitos ekonominio mokymo srityje, kas trukdo išaiškinti, kaip vyksta mokymas kituose cechuose.

Dabar praktiškai visose mokyklose ir seminaruose nagrinėja ūkiskaitos klausimus, kurie surišti su mūsų elektrinės perėjimu prie naujų ūkininkavimo sąlygų nuo sausio 1 d. Todėl toks nerimtas požiūris mokymui, kai kuriuose cechuose, kelia nusistebėjimą. Neformaliai tam atkreipė dėmesį tiktai elektros ceche ir KUS, kur mokymosi klausimai yra pastoviai kontroliuojami partinio biuro. Elektros ceche mokyklos suformuotos visuose baruose ir apima politinį, ekonominį ir gamybinį mokymą.

Užsiėmimai šiandien, ypatingai politinėse mokyklose, turi įgauti diskusinį svarstymo astrių klausimų charakterį. Šiandien negalima nekreipti dėmesio į regioninės ūkiskaitos projektą, problemas, keliamas Sąjūdžio, padėties elektrinėje ir aplink ją, klausimus.

Ūkiskaitos analizė nereiškia, kad reikia atsiplėšti nuo persitvarkymo šalyje, mūsų ekonomikos problemų ir vidaus politikos. Čia propagandistams turėtų padėti paskaitos, kurias praveda miesto „Žinijos" draugija pagal abonentus „TSRS vidaus politika", kurias skaito kvalifikuoti lektoriai. Tačiau mūsų propagandistai jų nelanko. O galima būtų ir savų mokyklų klausytojus kviesti, vėliau gautą informaciją aptariant Ten dažnai kalba vyksta apie mūsų vidaus reikalus, ne tik apie pasaulines problemas Siuolaikinis žmogus turi suprasti klausimus visapusiškai ir to turi siekti visi politinio ir ekonominio mokymo organizatoriai.

G. Pirogova
Ignalinos AE politinio švietimo kabineto vedėja

NAUDINGAS SUSITIKIMAS

Spalio pabaigoje, Vilniuje įvyko IAE propagandistų susitikimas su Vilniaus aukštosios partinės mokyklos dėstytojais. Nuotaika buvo atsargiai pakili, juk šį rytą Sporto rūmuose pradėjo darbą Sąjūdis. Į šį susitikimą atvyko Vakarų statybos valdybos ir Ignalinos rajono, propagandistai, vadovaujami rajono Partijos komiteto sekretoriaus Švirino.

Buvo numatyta užsiėminius su propagandistais pravesti Lietuvos istorijos ir ekonomikos klausimais, apie Sąjūdžio veiklą ir t. t. Mes norėjome gauti atsakymus į mus jaudinančius klausimus, o taip pat ir mūsų klausytojus. Vietoje užplanuoto trumpo susitikimo, išsiplėtė aktyvus dialogas. Vyko gyvas nuomonių pasikeitimas ne tik tarp propagandistų ir dėstytojų, tačiau kilo bendros diskusijos židiniai, ypatingai nacionaliniais klausimais.

Susitikime išsiaiškinome ir asmeninį propagandistų požiūrį į visas paliestas problemas. Mes dėkingi Vilniaus aukštosios partinės mokyklos dėstytojų kolektyvui ir rektoriui Simkui.

Į namus vykome tyliomis Vilniaus gatvėmis. Liaudies šventė vyko Gedimino aikštėje

J. Mochovas
ŠAMP cechas

Politinio švietimo kabinete. A. Karasiovo nuotr.

Antrasis energijos blokas dirba stabiliai nustatytu 1250 MW galingumu.

Pirmasis blokas remontuojamas kapitališkai. Minimaliu galingumu planuojama, kad blokas pradės dirbti lapkričio 17 d., o 19 d. — numatomas jo sinchronizavimas.

* * *

Prašant skaitytojams, nuo šios dienos išmetamų radioaktyvių medžiagų į atmosferą kiekį pateiksime ne vidutiniškai skaičiuojant, o jų pasikeitimo diapazonu.

Lapkričio 5—13 dienomis išmetamos į atmosferą radioaktyvios medžiagos svyravo leistinomis normomis: inertinės radioaktyvios dujos nuo 0,37 proc. iki 0,44 proc.; ilgaamžiai radionuklidai nuo 0,03 proc. iki 0,3 proc.; 131 jodas nuo 0,18 proc. iki 1,8 proc.

Gama spindulių dozės stiprumas Sniečkuje 9—11 mikro R/h.

* * *

Šiandieninių laikraščių pagrindinė publikacijų tema — TSRS ir Lietuvos TSR Konstitucijų papildymo ir pakeitimo įstatymų svarstymas. Tarp šalininkų ir priešininkų vyksta karšti ginčai. Kaip, jūsų nuomone, pataisymai atitinka persitvarkymo politiką, XIX partinės konferencijos šviesoje? Kaip juose laikomąsi žmogaus, sąjunginių respublikų teisių? Siūlome skaitytojams pasisakyti „T. A." puslapiuose priimamų Konstitucijų klausimais.

✦ Į lapkričio 11 dieną statybininkų klube įvykusi susitikimą su Sąjūdžio Seimo atstovais, organizuotą Sniečkaus „Žinijos" draugijos, atėjo apie 600 žmonių — tai Ignalinos atominės elektrinės. Vakarų statybos valdybos ir kitų miesto organizacijų atstovai. Kalbėjo Seimo nariai Z. Vaišvila, ekonominės draugijos „Žemyna" pirmininkas; V. Čepaitis — rašytojas, o taip pat Sąjūdžio lektoriai A. Matulionis — juristas, profesorius ir V. Pokormliakas — ekonomikos mokslų kandidatas, docentas. Buvo pakviestas Ignalinos Sąjūdžio grupės pirmininkas, Seimo narys A. Gorodeckis.

Susitikimas vyko tarpusavio supratimo pagrindu, išskyrus kelis nemalonius momentus. Nesuklysime, jeigu pasakysime, kad ypatingą dėmesį sukėlė regioninės ūkiskaitos tema (pranešėjas Pokormliakas), ir praktiškai neatskleista dėl laiko stokos tarpnacionalinių santykių tema (pranešėjas Čepaitis).

Galvojame pasisakymai buvo įtikinantys, pokalbis padėjo klausytojams sugrįžti mintimis į respublikos būsimosios ekonomikos politiką. jos pranašumas, o tai ir yra Sąjūdžio tikslas. Kas liečia kitas pokalbio temas, tai tikriausiai, tam reikalingas bendras darbas, gal būt net kai kurie juridiniai aktai, kurie remiantis įstatymu patvirtina realias demokratines teises visų respublikos gyventojų.

✦ Respublikinėje spaudoje išspausdinta „Socialistinio judėjimo už persitvarkymą Lietuvoje „Vienybė" Deklaracija.

Lapkričio 4 d., jaunimo klube susirinko šios grupės šalininkai Sniečkuje. Pasikeitus nuomonėmis buvo perskaitytas Sniečkaus gyventojų kreipimosi projektas, paruoštas iniciatyvinės grupės kuris pilnumoje buvo susirinkusiųjų priimtas, išskyrus atskirus momentus, kuriuos dar reikia peržiūrėti.

Trumpuose pasisakymuose dėl naconalinės politikos, buvo remtasi lenininiais principais. Išsakytos tezės, kad „mus turi vienyti dvasinis pagrindas — pripažinimas pagrindinių lenininių principų nacionaliniu klausimu."

Buvo išsakyti pasiūlymai Sąjūdžio suvažiavimo įvertinimui.

NAUJA ELEKTRINĖS GYVENIME

Daugelis elektrinės problemų, mano nuomone, iškyla todėl, kad didelę remonto ir įrengimų derinimo darbų dalį atlieka organizacijos iš šalies. Už tai mes mokame didelius pinigus, vienok, ne visada gauname būtiną kokybę ir reikalingu laiku.

Be to, reikia pažymėti, kad mūsų elektrinėje darbo užmokestis, ir bendrai energetikoje, tolimi nuo norimo.

Visa tai sudaro paradoksalią situaciją — aukštos kvalifikacijos energetikos specialistas eina papildomai dirbti į kolūkį mūrininku, nors elektrinėje darbų begalė ir pagal jo specialybę.

Klausimas, kaip pataisyti šią nenormalią padėtį, seniai svarstomas kolektyve. Paskutiniame DKT posėdyje pirmą kartą buvo iššiūrimi konkretūs pasiūlymai. Iškarto išspręsti visas problemas neįmanoma, tač pagerinti atliekamų darbų kokybę, sutrumpinti kai kurių darbų atlikimo laiką, pakelti personalo atlyginimą, kuris gali ir moka dirbti, ir tam jėgų užtenka.

Administracija, buhalterija, DO ir DUS, VIRO taryba pasiūlė DKT peržiūrėti dvi viena kitą papildančias formas šių užduočių sprendimui: įkūrimas prie IAE eilės kooperatyvų ir techninės veiklos klubo organizavimas.

Norėčiau šiuo klausimu pateikti paaiškinimus. Sutinkamai su kooperacijos įstatymu, nieks neturi teisės žmogui uždrausti įkurti savo kooperatyvą. Sunkumai tame, kad jie iškyla sudarant sutartis su elektrine. Pirma — tai saugumo klausimas. Su mūsų darbuotojais IAE administracija gali sudaryti sutartis, nesudarant nuostolio elektrinės darbo saugumui. Antra — kaip išvengti „dvigubos buhalterijos?" Kttais žodžiais tariant, kooperatyvai neturi gauti pinigų, kurį IAE darbuotojai atliks pagal savo pareigybines pareigas ir kuris apmokamas iš mūsų darbo užmokesčio fondo. Trečia — darbo apsaugos klausimas.Niekas iš darbuotojų negali gauti daugiau metinės 5 berų dozės.

Vienok, tam, kad stumtis į priekį, kad elektrinė dirbtų saugiai ir ekonomiškai, greta remonto, reikia išspręsti visiškai naujas mokslines-technines užduotis. Negalima pasakyti, kad mes nesistengiame tai daryti jau dabar, tačiau reikalas juda silpnai. Pavyzdžiui, pas mus pasitaikė defektai nutekamojo vandens grąžinimo vamzdynuose. Nepavojingas defektas, tačiau jo pašalinimui reikėjo sustabdyti elektros bloką ir tuo pačiu gauti nuostolius. Panašių atsitikimų išvengimui VETMTPI dar balandžio mėnesyje turėjo sudaryti atitinkamą projektą. Jau lapkritis, o projekto nėra, ir sistema nebus įdiegta iki sekančio sustabdymo. Šitai labai aiškiai parodo sistemos neefektyvumą, mūsų tarpusavio santykius su projektinėmis organizacijomis ir bendrą neefektyvumą gyvuojančios naudingų įdiegimų sistemos. Jos principas pagrįstas nurodymais „Iš viršaus": jeigu VETMTPI neturi laiko užsiimti mūsų problemomis, priversime per Ministerijos Vyriausiąją valdybą, montuotojai nesutinka — ir jiems rasime budą. Tokia sistema funkcionuoja jau daugelį metų, tačiau paskutiniu laiku ji vis dažniau ir dažniau prabuksuoja.

Įkūrimas savo kūrybos veiklos klubo, padės išspręsti šias užduotis visiškai kitu principu — materialionio suinteruosotumo principu. Elektrinė su klubu sudaro sutartį konkrečioms mokslinėms-techninėms arba techninėms problemoms išspręsti. Klubas surenka reikiamą darbo kolektyvą ir atlieka šį darbą, pradedant technine užduotimi, baigiant įdiegimu metale. Užbaigus pilnai darbą arba jo etapą, Ignalinos AE perveda klubo vardu pinigus iš kapitalinio remonto, statybos ir kt. lėšų, o klubas atsiskaito su laikinu darbo kolektyvu.

Tokiu būdu galima jau artimiausiu laiku išspręsti daugelį tų užduočių, kurios neišsprendžiamos metais dėl trukumo „gyvų" pinigų. Tai konstruktorinės ir projektinės dokumentacijos atlikimas, pagaminimas būtinų bandyminių pavyzdžių, atlikimas programnio aprūpinmo, schemų ir instrukcijų sudarymas ir t. t.

Klubo nuostatų ir laikino kolektyvo projektai paruošti Ignalinos AE VIRO tarybos, remiantis Visasąjunginiais nuostatais, padauginti ir nukreipti DKT nariams ir Ignalinos AE padaliniams. Ką domina ši informacija, prašome susipažinti su šiais dokumentais cechuose arba Ignalinos AE RIIB (telef. 2-88-95). Pastabas ir pasiūlymus prašome suformuluoti iki sekančio DKT posėdžio.

S. Rusakovas
IAE VIRO tarybos pirmininkas,
PTS viršininkas

KOKIA ENERGIJA MUMS REIKALINGA

Istorija rodo — žmonių gyvenimo lygis bet kokioje visuomenėje vertinamas elektros energijos panaudojimo kiekiu vienam žmogui.

Iš kokių gi šaltinių gauti mums elektros energiją? Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad jų yra daug: hidroresursai, nafta, dujos, anglis, netradiciniai šaltiniai (saulė, vėjas, geoterminiai vandenys, bangų energija), branduolinė sintezė, uranas.

Ar galime mes juos panaudoti čia, Lietuvoje? Peržiūrėkime kiekvieną energijos šaltinį atskirai.

Hidroresursai. Hidroelektrinės ekologiškai švarios, tačiau vandens saugykla, ypač lygumose, kur kaip tik išsidesčiusi Lietuva, užims didžiulius plotus. Upių žemumos — pačios derlingiausios žemės pasisėps vandens plotuose. Upių, pratekančių respublikos teritorija, galingumas nedidelis.

Dujos — ekologiškai švariausias organinis kuras, energijos saltnis (isskyrus šiluminį vandens ir oro baseinų uztersimą). Tačiau jų atsargos negali patenkinti respublikos energetikos vystymo.

Nafta — palyginus su dujomis ir anglimi ji išskiria šiek tiek daugiau šiluminės energijos, tačiau šiluminis užteršimas, charakteringas visoms šiluminėms elektrinėms, išmeta į atmosferą nuodingų medžiagų beveik tiek, kiek ir anglis (isskyrus suodžius). Ypatingai pavojingi sieros ismetimai, būtent jie issaukia rūgščius lietus. Laukiamas kainų didėjimas naftai ir dujoms, ko pasekoje, kainų padidėjimas už elektros energiją. Tuo labiau, kad naftos ir dujų ištekliai riboti. Paskaičiavimai rodo, kad dalis naftos ir dujų šiluminiame-energetiniame balanse šiuo metu sudaro 62,2 proc., 2020 metams sumažės 20 proc.

Saulės ir vėjo energija, vandens pakilimai ir atoslūgiai nesudaro žymių resursų netgi esamame išvystymo lygyje. Tiktai geoterminiai vandenys, tikriausiai, galėtų duoti mažesnę ar didesnę dalį šaltinių, tačiau energetinės problemos neišspręs. Panašių elktrinių projektavimui, statybai ir eksploatavimui neturime patyrimo, taip pat neturime konstruktyvių sprendimų ir įrengimų serijinės gamybos — visa tai ilgam atstumia geoterminių elektrinių statybą, o žemas naudingo veikimo šiluminis koeficientas, lyginant su elektrinėmis, dirbančiomis organiniu ir uraniniu kuru, ko pasekoje, didesnis aplinkos šiluminis teršimas, dėl ko abejojama dėl jų plataus naudojimo, ir geoterminių vandenų naudojimas energetinės programos išsprendimui. Be to, geoterminiai vandenys išneša į paviršių gyvsidabrio, sieros vandenilio, amoniako, anglies rūgšties, junginius, įvairias druskos rūgštis, o jų sudeginimo klausimai dar neišspręsti.

Termobranduolinė sintezė. Tai raktas į praktiškai neišsemiamą energijos šaltinį. Elektrinės poveikis, veikiančios termobranduolinės sintezės būdu, elektros srovės poveikis supamai aplinkai gali būti įvertintas tik po projekto analizės. Vienok, mokslinis-techninis apdorojimas šios problemos dar tolimas ir artimiausiais dešimtmečiais termobranduolinės elektrinės nepatenkins vis didėjančio naftos ir dujų deficito.

Atominė energetika — tai laikina, priverstinė, pereinamoji stadija nuo organinio kuro panaudojimo energijos gavimui, kuri pagrįsta branduolių dalijimosi metu išskiriama enerija, kuri vyksta termobranduoliniame reaktoriuje; ji vystosi tik organinio kuro išteklių deficito sąskaita.

Ir taip, iš visų pateiktų įvairių energijo šaltinių, pateiktų straipsnio pradžioje, beliko du: anglis ir uranas. Peržiūrėkime juos smulkiau

Lentelėje pateikti kuro sunaudojimo (Donecko anglies), deguonies ir pasigaminančių iš jų degimo produktų, 2400 MW galingumo elektrinėje. (Ignalinos atominės elektrinės pirmosos eilės galingumas šiuo metu sumažintas iki 2500 MW).

Apie ką kalba sausi skaičiai?

1. Kuro katiluose kas trys minutės sudeginama apie vagoną anglių. Kiekvieną parą į elektrinę reikia atvežti, iškrauti, sumalti į dulkes ir po to paduoti į katilus 424 vagonus anlies, o anglis į elektrines dabar veža iš Sibiro, iš Ekibastuso ir Kansko-Ačinsko kasyklų.

2. Diegimo aprūpinimui reikia kasmet į pakuras patiekti 20 mlrd. kub. metrų oro, kuris virsta kenksmingais degimo produktais ir ismetamas į atmosterą, esant 130°-150° C temperatūrai. 20 mlrd. kub. metrų — tai vaizdžiai kalbant, oro kiekis 100x100 km plote, 2 m. aukščio. 2 metrai — tai antžeminis paviršius, kuriame gyvename mes.

3. Anglies dvideginis — tos pačios dujos, kurios žemės atmosterą gali paversti „šiltnamio efektu" ir klimato globalinį pasikeitimą visoje mūsų planetoje. Žinoma, tam reikalingos „pastangos" daugelio elektrinių.

4. Sieros dvideginis — kontakte su vandeniu (debesys) virsta tikra sieros rūgštimi ir rūgščių lietų pavidalu patenka į žemę.

5. Suodžiai ir šlakas, kaip žinome, nukreipiami į surinkimo įrenginius, esant 0,2 m storio suodžių ir šlako sluoksniui, kasmet išskiriami tam nemaži plotai — 2x2 km. Viltys tam, kad suodžiai ir šlakas pilnai bus panaudoti statybiniams reikalams, labai mažos.

Nuo visų aukščiau išvardintų poveikių supamai aplinkai, laisva tik atominė elektrinė, isskyrus šiluminį teršimą, jis 10-12 proc. daugiau, negu paprastose elektrinėse (tai mokestis už sumažintą spaudimą ir šilumos nešėjo temperatūrą, t. y. už saugumo padidinimą). Ekologinį atominių elektrinių švarumą negalima lyginti nė su bet kuria elektrine, dirbančia organiniu kuru. Radiacinio poveikio, kada elektrinė dirba normaliai, praktiškai nėra, priešingu atveju labai mažai nukrypstant nuo leidžiamų normų. Elektros energjos kaina panaši, kaip ir panašių elektrinių.

Peržiūrėjus esamus energijos gavimo išteklius, pasakytina: jeigu mes norime pakelti gyvenimo lygį, minimaliai paveikti aplinką, tai alternatyvos me neturime. Tiktai atominės elektrinės gali mus aprūpinti palyginti pigia ir ekologiskai „švaria" energija o esant jos pertekliui visada galima ją parduoti galiojančiomis kainomis — ši „prekė" visada bus reikalinga.

Vienintelis šiuolaikinis sudėtingas klausimas — ar iš tikrųjų atominė elektrinė dirba saugiai? A. Adamovičiaus straipsnyje („Novyj mir", Nr. 9) sakoma,kad akademikas V. Legasovas, būdamas sunkiame stovyje ligoninėje, pareiškė, kad Černobylinės avarijos pasikartojimas galimas, tačiau yra ir kitos nuomonės. Pavyzdžiui, akademikas N. Ponomariovas-Stepnojus pareiškia, kad suda. rytos priemonės atominių elektrinių saugumui ir naujų avarijų nebus. Inalinos atominės elektrinės darbuotojai, specialistai, galvoja taip pat: kitaip mes jau seniai būtume palikę Sniečkų. Kas gali patvirtinti arba paneigti atominės elektrinės saugumo tezes? Užsieniečiai pas mus nevažiuoja, saviems mokslams mes netikime, jie, mat, pavaldūs žinyboms. O gal kreiptis į TSRS Valstybinį saugumo priežiūros komitetą dėl saugių darbų įvedimo atominėje energetikoje? Tai tarpžinybinis organas, kuriame dirba kompetetengi specialistai.

Ir dar norėčiau pažymėti. Ryšium su perėjimu prie regioninės ūkiskaitos projekto, turi būti kruopščiai išanalizuoti, paskaičiuoti, ir pateikti visuomenei, ekonomikos ir energetikos pagrindai.

Protai, o ne balsavimas „kojomis", specialistų paskaičiavimai, o ne politiko baimė, sveikas protas, o ne tamsus tikėjimas „autoritetais" turi nuspręsti respublikos ekonomikos ir jos energetikos bazės vystymo kelius.

N. Katkovas
IAE GTS viršininko pavaduotojas

2400 MW GALINGUMO ŠILUMINĖS ELEKTRINĖS MATERIALINIS BALANSAS, DIRBANČIOS DONECKO ANGLIMI (ton/val.)

Kuro ir deguonies panaudojimas		Anglis 1060			Deguonis 820	
Išskiriami degimo produktai	Į atmosferą	Anglies dvideginis 1350	Vanduo 251	Sieros dvideginis 34	Azoto dvideginis 9,3	Suodžiai 2
	Į suodžių surinkimo įrenginius	Suodžiai 193,5			Šlakas 34,5	

Į Sąjūdžio suvažiavimą iš Sniečkaus persitvarkymo palaikymo grupės dalyvavo du delegatai. Mūsų korespondentė Višneveckaja Tatjana kalbasi su vienu iš jų, Jurijumi Kruglovu.

— Jurijau Anatoljevičiau jūs priklausote tai žmonių grupei, kuri sugebėjo pamatyti per septynerius marškinėlius, kas yra svarbiausia Sąjūdyje.

Ši žmonių grupė, pagrinde rusiška, pasivadinusi save Sąjūdžio Sniečkaus filialu, kuris dar nėra pakankamai stiprus. Tačiau du mandatus į suvažiavimą, gavo. Sakykite, kokie Sąjūdžio veiklos klausimai iki suvažiavimo jus paskatino tam, kad tikslinga įkurti Sniečkuje judėjimo grupę?

— Iki to laiko, kol mes

DELEGATO INTERVIU

igijome kontaktus su Sąjūdžio nariais, neturėjome galimybės susipažinti su informaciniu biuleteniu „Sąjūdžio žinios", į šį judėjimą buvo žiūrima atsargiai ir atitinkamai kažkiek negatyviai. Tuo pat metu respublikoje susikūrė kampanija prieš trečiojo energijos bloko statybą, spaudoje pasirodė eilė tendencinių publikacijų apie Ignalinos AE. Įvykių kulminacija buvo „Gyvybės žiedo" akcija, prieš kurią buvo organizuotas susitikimas su Sąjūdžio iniciatyvinės grupės atstovais. Susitikimai su šios akcijos dalyviais padėjo mums nugalėti tą nesupratimą, nepasitikėjimą, tą įskilimą, kuris gali pavirsti bedugne, pasiekti aštrų antagonizmą tarp" rusiškos salos" Sniečkuje ir visos Lietuvos. Tai ir davė, mano nuomone, impulsą sukurti Sniečkuje Sąjūdžio palaikymo grupę. Didelę pagalbą periodo pradžioje mums suteikė profsąjungos komiteto pirmininkas A. Stelmachas. Tolimesni kontaktai su Ignalinos Sąjūdžio grupe, analizė „Sąjūdžio žinių" ir „Atgimimo" įtvirtino mus dėl priimto nutarimo.

— Ir taip, pradėsime kalbą apie suvažiavimą. Nuskambėjo aštuoni pagrindiniai pranešimai. Pamėginkime išanalizuoti tuos momentus, kurie su ypatingu naujumu ir nepaprastumu nuskambėjo rusų tautybės ir kitos mažumos gyventojams ir pamėginkime neatsiriboti nacionaline programa.

— Reikia suprasti ir priimti tą tikrąją padėtį, kada Lietuvos teritorijoje jos šeimininku yra jos liaudis. Valstybingumas respublikai duos realią garantiją savistovumui.

— Kai kurie mažumos tautybių Lietuvos gyventojai prisiėmė sau A. Juozaičio žodžius: „Atnaujinsime gyvenimą tos valstybės, kurios nekūrė vandalai". Apie kokius vandalus, jūsų nuomone, kalbama?

— Sunkų prisiminimą paliko stalinizmo epocha, laikiusi liaudį „viduramžių pažiūromis", viduramžių inkvizicijos struktūra baudžiamojo kodekso sferoje. Kariniai-feodaliniai santykiai charakterizavo ir ekonomikos valdymo sistemą, ir požiūrį į laudį". Taip pasakė „Ogonioke" TSRS Valstybinio ir teisės instituto profesorius A. Jakovlevas (nesumaišyti su TSKP CK politinio biuro nariu). Manau, Jakovlevas ir Juozaitis kalbėjo apie tą patį.

— Jurijau Anatoljevičiau kas tai yra „respublikos liaudies nuosavybė", ir kuo ji skiriasi nuo visasąjunginės visaliaudinės nuosavybės?

— Sąjūdžio Seimo tarybos nario ekonomikos mokslų daktarės Kazimieros Prunskienės nuomone, visasąjunginė visaliaudinė nuosavybė pavirto anonimine nuosavybe, niekieno. „Respublikos liaudies nuosavybė" — galvoju, kad tai ne visai tinkamas ir konkretus išsireiškimas, tiksliau būtų „Lietuvos TSR suverenios valstybės nuosavybė".

— Sąjūdis kviečia įmonių darbuotojus, Lietuvos žinybinius organus išreikšti norą kad viskas būtų respublikos priklausomybėje. Ar keliamas toks uždavinys jūsų grupėje. kas turėtų paliesti IAE ir VSV?

— Taip.

— Pradėkime ruoštis rinkimams!" — kviečia B. Genzelis. **Kažkodėl daugeliui kelia nerimą: užims aukštas valdymo kėdes, o toliau? Ką jūs pasakysite apie tai?**

— Partija pašaukė maksimaliai atverti galimybes visuomenės savivaldai, suteikti Liaudies deputatų taryboms pilnateisiškumą. Žmonės palaiko atsinaujinimo procesus ir būsimuose rinkimuose į Tarybas turi nugalėti persitvarkymo, viešumo, demokratijos šalininkai.

— Suvažiavime pasisakė religijos atstovai. Kodėl taip stipriai susilieja šiandieną religijos ir judėjimo už persitvarkymą interesai?

— Iš senų laikų viskas, kas gera, teisinga, sąžininga siejosi su dievu ir nuo jo priklausė. Todėl religija — žmonių gerumo šaltinis, jo sielos švarumo vaisius. Sąjūdis galvoja, kad būtent religingumas turi padėti visuomenei atnaujinant senus papročius, tradicijas, gyvenimo ir bendravimo būdą. Būtent realigijai suteikiama pagrindinė judėjimo jėga dėl visuomenės dvasinio atsinaujinimo. Aš galvoju, kad ši tezė yra teisinga: religija nepakenčia kitaip galvojančių.

— „Kalbėti apie nacionalinius santykius — tai tas pats, kad semtume jūrą šaukštu" — šie žodžiai priklauso V. Čepaičiui. Ir visgi, trumpai. Galite jūs tvirtinti, kad suvažiavime nors kartą nepasakė „Rusai — blogi?"

— Nė karto. Suvažiavime buvo daug vienos krypties kritikos socializmo koncepcijai, jo deformacijai. Griežtai svarstė Sąjunginių žinybų diktato politiką, veikiančią neatsižvelgiant į respublikos interesus, daug kalbėta kas surišta su Maskva, o tai reiškia, ir su rusais. Priekaištai buvo teisingi, bet buvo ir įžeidžiančių rusų žmogų.

Suvažiavime svarstant stanilizmą ir brežnevizmą buvo jaučiamas taip pat stalinizmas ir brežnevizmas. Liaudies priešai, kalti visose nelaimėse, pagrinde, buvo tik Rytuose. Dažnai buvo kartojama tokia mintis: Lietuvos liaudis, nukentėjusi nuo stalinizmo represijų, nepakėlusi galvos stagnacijos metu, pergyvena savo nacionalinį atgimimą. Padarytas blogis niekada neatneš gėrio. Suvažiavimo metu Gedimino aikštėje, žmonių akyse mes matėme tikėjimą ir viltį, kurie turi tapti kelrode žvaigžde. O ne neapykanta.

— Kokiu variantu Sąjūdyje pasiliko narystė?

— Suvažiavimas pasiliko kompromisinį variantą: judėjimo dalyviai registruojami iniciatyvinėse grupėse. judėjimo palaikymo nariai nereregistruojami, vedama tik jų bendra apskaita.

— Koks likimas dokum[illegible] to, kuriuo jūs kreipėtės [illegible] suvažiavimą?

— Kaip žinome, E. Urbaičiui nebuvo suteikta galimybė pasisakyti suvažiavime. Pranešimas perduotas darbo prezidiumui ir, kaip buvo pasakyta, bus įtrauktas į stenografinę suvažiavimo darbo ataskaitą.

— Jūsų bendras įspūdis apie suvažiavimą ir šventę Gedimino aikštėje?

— Suvažiavimas vyko pakiliai, po nacionalinio atgimimo vėliava. Aštrūs, atviri pasisakymai, kandžios frazės. Nebuvo ribų ir veidų, uždengiančių kritiką. Buvo laužomos senos pažiūros ir buvo kuriamos naujos, naujas galvojimo stilius pynėsi su senu. Audringai sveikino Lietuvos laisvės lygos narį Antaną Terlecką, o taip pat Algirdo Brazausko pasisakymą. E[illegible]cijų štormas užvaldė su[illegible]žiavimą, kad delegatai [illegible]r svečiai, pasimetė, negalėjo blaiviai vertinti savo veiksmų ir jų pasekmių. Pasisakymai buvo labai atviri, emocionalūs. Suvažiavimo darbas gerai techniškai organizuotas.

Po pirmosios suvažiavimo darbo dienos daugiatūkstantinė delegatų ,svečių, Vilniaus gyventojų ir visų Lietuvos rajonų atstovų kolonos nuo Sporto rūmų pajudėjo link Gedimino aikštės. Žmonės ėjo nešini nacionalinėmis vėliavomis, savo rajonų herbais, nacionaliniais kostiumais, su uždegtais fakelais, žvakėmis, dainavo liaudies dainas. Žmonių srautas užliejo gatves, tačiau nesimatė nei girtų, nei milicijos, ir tvarka buvo pavyzdinė. Žmonių veiduose švietė laimė, džiaugsmas, tai iš tikrųjų nacionalinio atgimimo šventė.

SKELBIMAI

Visus gamtos kelionių, ekskursijų mylėtojus kviečiame į turistinį klubą „Gintaras" Jūsų laukia turistinis poilsis su dainomis prie laužo, fotonuotraukomis, skaidrėmis apie žygius. Visiems — jauniems ir pagyvenusiems, vedusiems ir viengungiams bus organizuojami užsiėmimai turistinių kelionių pasiruošimo ir jų pravedimo klausimais.

Jūs galėsite pasinaudoti klubo inventoriumi, gauti kvalifikuotą konsultaciją ir įvairių maršrutų kartogramas.

Klubo žinioje dar nepilnai įrengta rūsio patalpa, kuriai reikalingas kosmetinis remontas.

Laukiame jūsų antradieniais nuo 20.00 val. adresu: Festivalio, 8 (bendrabutis Nr. 5 VSV KOS). Telef. Nr. 2-79-71; 3-24-10.

S. Lvovas
turistinio klubo pirmininkas

* * *

Lietuvos Sąjūdžio už persitvarkymą savaitraštį „Atgimimas" jūs galite įsigyti pirmojo mikrorajono knygyne. trečiadieniais. Numerio kaina — 40 kap. Laikraščio rusų kalba pardavimas prasidės sekančią savaitę.

Redakcijos adresas: 234760, Lietuvos TSR Ignalinos rajonas, Sniečkus, Ignalinos atominė elektrinė tel. 29157. Laikraštis leidžiamas lietuvių ir rusų kalbomis trečiadieniais.

Iškilioji spauda. Formatas A-3. Apimtis — 0,25 spaudos lanko. Tiražas 200. Užsakymo Nr. 1953 Rinko ir spaudė Utenos spaustuvės Svenčionių filialas: Svenčionys, Vilniaus 36/1. Telefonas 51214. Indeksas 67238.

Redaktorė O. BERIOZA